

УКАЗАНИЯ

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА УПРАЖНЕНИЯТА ПО

ОПАЗВАНЕ НА АРХИТЕКТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

V КУРС, IX СЕМЕСТЪР

НАСЛЕДСТВОТО НА СОФИЯ

ВОДА | ИНДУСТРИЯ | ЖК50+ | КУЛТУРА НА ОТКРИТО

УСТРОЙСТВЕН ПРОЕКТ ЗА ОПАЗВАНЕ, ИЗЯВА И АДЕКВАТНО ИЗПОЛЗВАНЕ
НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Наследството понякога е скрито и не така явно и разбираемо за повечето хора. Казваме, че столицата ни е наситена с материални и нематериални ценности. Твърдим, че те са носителите на нейната идентичност. Убедено защитаваме необходимостта от реално интегриране на културното наследство в динамичния живот на променящия се град¹. Стремим се към многообразен град, управляващ умело ресурсите си². Успяваме ли, обаче, наистина да „видим“ и да използваме пълноценно характеристиките на София, които изявяват нейната идентичност и уникалност в палитрата на европейските градове? Дали не преминаваме ежедневно покрай много от тях без дори да ги забележим? Дали днес, във все по-динамичния 21 век, не рискуваме забрава (а и заличаване) на специфично и не толкова очевидно наследство на града – ерго унищожаване на реален потенциал за развитие на столицата ни чрез изява и подчертаване именно на нейната идентичност? Предстои промяна на Общия устройствен план на София. Това е шанс и за нейното наследство – явно, но и скрито (буквално и преносно).

I. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОЕКТА

Основна цел на проекта е създаване на пространствена концепция за опазване и устойчиво използване на културно-историческите ресурси на територията на град София във връзка с една от поставените теми: Водата на София | Индустрията на София | Жилищните комплекси на София от втората половина на XX век | Култура на открито в София.

Специфични цели на проекта:

1. Да се осмисли културното значение на наследството в рамките на една от темите – неговото място в общия културно-исторически потенциал на София;
2. Да се оценят възможностите за интеграцията на историческите ресурси, носители на дадена тема, в съвременни дейности за устойчиво развитие на територията на столицата;
3. Да се създаде удачен модел на изява на историко-културния и съвременен социално-икономически потенциал на разглежданото наследство – хармонично равновесие между опазването на наследството и неговото адекватно използване в различни аспекти на съвременния живот.

Конкретни задачи:

1. Да се дефинират съдържателният и териториалният обхват на разработката, въз основа на проучване за една избрана тема.
2. Да се идентифицират обекти и територии, които поддържат съдържанието на темата (вкл. и такива с потенциал за защита като културна ценност).
3. Да се направи проучване в рамките на дефинирания териториален обхват по долупоказаната методика.

¹ Стратегия за развитие на културата в София 2013-2023.

² Визия за София.

4. Да се изработи устройствен проект (пространствена концепция) за приоритетна изява на културния потенциал на наследството на София по една от темите.
5. Да се представят (индивидуално от всеки студент или в по-малки колективи) фрагмент(и) от разработената пространствена концепция, илюстриращ(и) нейното конкретно приложение – устройствено, архитектурно, дизайнерско.

II. МЕТОДИЧЕСКА СХЕМА НА РАБОТАТА ПО ПРОЕКТА

Работата по проекта протича в три основни етапа:

В първия етап екипът студентите се запознават с избраната тема на задачата и националната и чуждестранни практики по интегрирането на подобни системи/обекти в градския живот. С помощта на преподавателите се формулира и териториален обхват на разработката и конкретната насока за развитието ѝ – във връзка с т. 1 и т. 2 от конкретните задачи на проекта.

Във втория етап екипът задълбочава работата си във връзка с т. 3 и т. 4 от конкретните задачи на проекта.

Третият етап включва изготвяне на фрагменти – във връзка с т. 5 от конкретните задачи на проекта.

1. ПЪРВИ ЕТАП

ФОРМУЛИРАНЕ НА СЪДЪРЖАТЕЛНИЯ И ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ НА РАЗРАБОТКАТА И КОНКРЕТНАТА НАСОКА ЗА РАЗВИТИЕТО Ъ

В първите упражнения от семестъра студентите се запознават най-общо с потенциала на София във връзка с избраната тема. С помощта на преподавателите се организират дискусии за ценностните характеристики на наследството по темата и за възможните подходи за неговата идентификация. Всеки студент – член на екипа има персонален ангажимент към дял от проучването.

КРАЕН ПРОДУКТ – I ЕТАП:

Определяне на съдържателния и териториален обхват на разработката и конкретната насока за развитието ѝ – вида на предстоящия за изработване устройствен проект по ОАН. Дефиниране на подходящи обособени територии за работа по дисциплината ОИСР.

2. ВТОРИ ЕТАП

СЪЗДАВАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ИЗПОЛЗВАНЕ И ИЗЯВА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ПО ИЗБРАНАТА ТЕМА.

Всеки студент – член на екипа има персонален ангажимент към дял от проучването.

Част 2.1. ПРОУЧВАНЕ

Конкретното съдържание на проучването е пряко свързано с дефинираните съдържателен и териториален обхват по съответната тема. По-долу са изброени възможни насоки.

2.1.1. Проучване на ресурсите на дефинираните системи/територии

а) География: местоположение, обхват; транспортна инфраструктура – съобщителни връзки, направления, видове транспорт; икономическа характеристика – ресурси, поминък; демография (етническа и религиозна характеристика).

б) Природни ресурси: защитени територии и обекти, природни забележителности, характерни пейзажи, водни ресурси.

в) Историческо развитие: периоди, събития и трансформации на средата.

г) Исторически ресурси: недвижими културни ценности (архитектурни, археологически, исторически, пейзажни и други); обекти/територии без статут на НКЦ, но с потенциал за такъв и/или със специфични ценностни характеристики, които следва да бъдат съхранени (след проведен целеви анализ); движими материални културни ценности (археологически, етнографски и др. артефакти в музейна мрежа и сбирки, допълващи културната характеристика на територията/темата); нематериални (неосезаеми) културни ценности – места на паметта, свързани със събития, топонимия, символи, личности, етнографски и

фолклорни ценности – традиции, легенди, предания, приказки, митове, занаяти, обичаи, музикално, танцово и др. творчество; културен календар: ключови циклични културни събития, фестивали, обичаи и др.

д) Музейна и информационна инфраструктура: музейна мрежа, информационни центрове, информационна система и система за визуална комуникация.

е) Функционалност: използваемост, социализация.

2.1.2. Проучвания на политиките за опазване на ресурсите по дадената тема – национална и местни политики, конкретни мерки и програми за социализация.

2.1.3. Проучвания на териториално-устройствената, културна и туристическа политика на местни нива за бъдещето развитие на във връзка с опазването на културния (и природния) потенциал: прогнози, програми, планове и проекти.

Част 2.2. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО на ресурсите и на актуалните политики за развитието им

а) Оценка на състоянието на историческите ресурси: юридически статут; физическо състояние; степен на съхраненост; степен на социализация – интегриране в съвременния живот; степен на атрактивност в различни сфери на градския живот; други.

б) Оценка на природните ресурси: значимост, интегрираност със социални дейности.

в) Оценка на състоянието на туристическата, социална и транспортната инфраструктури: степен на изграденост, дисперсност, адекватност към нуждите за развитие на средата.

г) Оценка на състоянието на музейната и информационната мрежа: степен на изграденост, адекватна дисперсия, достатъчност.

д) Оценка на политиките за развитие: актуалност, адекватност към необходимостта от съхранение и социализация на културните и природни ценности по темата.

е) Комплексна оценка на територията – синтез на изявените ресурси от различен вид, допринасящи в различна степен за устойчиво присъствие на темата при адекватна изява на материалното (и нематериалното) ѝ наследство.

Част 2.3. ПРОБЛЕМАТИКА

а) Систематизация на основните проблеми в съвременното състояние: комуникационни проблеми, използваемост, запуснатост, деградираща селищна среда, липси на обществено обслужване и други.

б) Систематизация на проблемите при опазване на културния ресурс (културно наследство): липса на статут, липса на стратегии, липса на грижи, конфликти със съвременното и други.

в) Съставяне на проблемна карта/схема – синтез, групиране и степенуване на дефинираните проблеми.

Част 2.4. ДЕФИНИРАНЕ НА ПРОСТРАНСТВЕНА КОНЦЕПЦИЯ

Разработване на устройствен проект / визия за опазване, изява и социализация на културния (и друг) ресурс по съответната тема.

КРАЕН ПРОДУКТ – II ЕТАП:

Устройствен проект – цялостно текстово и графично представяне на създадената в рамките на етапа устройствена визия за опазване, изява и социализация, включващ:

(1) База-данни за културните (и природни) ресурси, туристическата, транспортната, музейната и информационната инфраструктури, културните събития по разработваната тема, според направеното изследване. Базата данни включва: код на обекта (№), наименование, местоположение, типология, датировка, характеристика и форми, които го представят по най-атрактивен начин: фотографии, звук, музика, филми, 3D модели, панорами, графични

схеми, документи и др. Базата данни се разработва по единен начин за всички екипи, който се определя съвместно с водещите преподаватели.

(2) Графична част (карти, схеми, скици, планове, фотографии), представяща синтезирано събраната и анализирана информация. Представяне на основни изводи към всяка схема.

(3) Текстова част – обяснителна записка, синтезирани текстове и основни изводи, интегрирани с графичната част, библиография (задължително се описват всички източници на информация, включително и от интернет).

(4) СТРАТЕГИЯ за развитие на средата чрез опазване, устойчиво използване и изява на културното (и природно) наследство – извеждат се основни принципи, които следва да бъдат респектирани в развитието на средата; формулират се стратегическите цели, стратегическите задачи и механизмите за тяхното осъществяване; изяснява се връзката на този културен (и природен) потенциал с различните системи на жизнената среда (обитаване, труд, обществено обслужване и други).

(5) ПРОСТРАНСТВЕНА КОНЦЕПЦИЯ за опазване и устойчиво използване на изявените исторически (и природни) ресурси.

Преплитането на темите, дава възможност за съвместен синтезен продукт на всички екипи – обобщена визия (в графичен и текстови вид) на единна пространствена концепция, която да отича потенциала на всички теми.

3. ТРЕТИ ЕТАП

3.1. Фрагменти

Фрагменти се определят по предложение на всеки студент (или екип студенти) и след обсъждане с целия колектив и водещия преподавател. Те целят да дадат илюстрация за това как в конкретни зони, с конкретни мерки и инициативи се реализира разработената пространствена концепция.

3.2. Дефиниране на възможна стратегия на всеки студент за развитие на проекта в следващите проектантски нива (сградно проектиране, реставрация).

КРАЕН ПРОДУКТ - III ЕТАП:

Текстово и графично представяне на проектни фрагменти: обяснителна записка, текстове, карти, схеми, скици, планове, фотографии и др., библиография.

Потенциално представяне на индивидуалните проектни стратегии.

ЗАБЕЛЕЖКА: Всички материали по проекта се предават както следва:

(1) албум формат А3, трайно подвързан със спирала. Задължително се интегрира лого на КИТА, посочват се дата, ръководител на проекта и автори с приложени координати.

(2) PowerPoint презентация на проекта.

(3) Запис на flash (всички проекти по ОАН и ОИСП) с включващ цялата информация в добре структурирани файлове, с приложено описание на съдържанието, дата, ръководител на проекта и автори с координати.

III. ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Катедрата осигурява: картни основи за територията на София; организиран достъп до Националния документален архив в НИКН (с писмо от УАСГ); достъп до местни административни служби (с писмо от УАСГ); достъп до национални и локални музеи (с писмо от УАСГ); контакти със специализирани институции и експерти.

Студентите имат активна роля в този информационен процес. При работата по проекта те извличат информация от посочените информационни източници и създават собствени базиданни от фото, графична, текстова и др. документация.

IV. ГРАФИК НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАНЯТИЯТА – зимен семестър 2020/2021 г.

СЕДМ	ДАТА	ЕТАП	ДЕЙНОСТИ
I	23-24.09.	Първи	Представяне на задачата, обсъждания. Формиране на екипи.
II	29.09-01.10.	Първи	Обсъждания, дефиниране на обхвата и насоките на разработката. Формулиране на съдържателния и териториален обхват (вкл. територии по ОИСП).
III	06/08.10.	Втори	Проучване на ресурсите на темата. Проучвания на документи, работа на място. Анализи.
IV	13/15.10.	Втори	
V	20/22.10.	Втори	
VI	27/29.10.	Втори	Синтезиране на генерираните до момента данни. Оценка на състоянието на ресурсите. Проблематика. Идеи за устройствен проект – пространствена концепция.
VII	03/05.11.	Втори	
VIII	10/12.11.	Втори	
IX	17/19.11.	Втори	ПЪРВО КЛАУЗУРНО ОБСЪЖДАНЕ – представяне на резултатите до момента и насоки за по-нататъшната работа по проекта.
X	24/26.11.	Втори	Отразяване на резултатите от клаузурата.
XI	01/03.12.	Втори, трети	Работа по устройствен проект – пространствена концепция и по фрагментите.
XII	10.12.		
XIII	15/17.12.	Втори, трети	ВТОРО КЛАУЗУРНО ОБСЪЖДАНЕ – представяне на устройствения проект и на фрагментите (в ескизен вид).
XIV	22.12.	Втори, трети	Отразяване на резултатите от клаузурата.
XV	29/31.12.	Трети	Работа по фрагментите.
XVI	04-08.01.2021	Трети	Консултации при координация с водещия преподавател. Провеждане на часове от пропуснати занятия.
	11-15.01.2021		Самостоятелна работа по проекта. Защита на проектите.
	18-22.01.2021		

ЗАБЕЛЕЖКИ:

- (1) Условия за заверка на семестъра, съгласно действащия ПУДПЗСДС, чл. 8:
  - редовно участие в занятията (не се допускат повече от две отсъствия);
  - участие с докладване в обявените клазурни обсъждания;
  - докладване/презентация, защита и предаване на курсовия проект съгласно горните условия.
- (2) Критерии за семестриална оценка:
  - индивидуална и екипна работа на студента през семестъра;
  - резултат от междинните обсъждания на проекта;
  - качество на проектното решение и неговата защита.

септември 2020

катедра
ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА АРХИТЕКТУРАТА - УАСГ